

EN GUIDE & ARGUMENT FÖR

Källsortering på offentlig plats

Vi på Håll Sverige Rent vill att det ska vara lätt att göra rätt. Att kunna källsortera sitt skräp på offentliga platser borde vara en självklarhet över hela landet. Den här guiden är ett steg på vägen dit.

I hemmet har vi invanda rutiner för källsortering (.. och pantar läskburkar!)

INTRODUKTION

Varför behövs källsortering på offentlig plats?

Vi hanterar olika typer av avfall många gånger varje dag – och nästan allt detta avfall ska källsorteras på något sätt. Det görs på många platser. Vi källsorterar i hemmet, på jobbet, i Förpacknings- och tidningsinsamlingens behållare och ibland även i stadsmiljön. Målet för högsta möjliga miljönytta är att källsortera i så hög grad som möjligt och att fraktionerna ska bli så rena som möjligt. För att detta ska bli verklighet krävs god kommunikation så att rätt material hamnar på rätt ställe.

I många fall kommer krav eller önskemål från invånare på att kunna källsortera även på andra ställe än hemmet eller på jobbet. Det känns liksom fel att slänga förpackningar som kan återvinnas tillsammans med annat avfall då man vet att allt kommer att gå till förbränning. Dessutom är det fel – avfallsförordningen anger att:

”Den som har förpackningsavfall ska sortera ut förpackningsavfallet från annat avfall och lämna förpackningsavfallet till

- 1. ett godkänt retursystem enligt förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar, om avfallet utgörs av flaskor eller burkar som retursystemet är avsett för,*
- 2. ett insamlingssystem som har tillstånd enligt 43 § förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar, om avfallet utgörs av förpackningar som insamlingssystemet är avsett för”*

Det känns helt enkelt självklart för de flesta att sortera idag – och det kommer att vara ännu mer självklart i framtiden!

Vi måste hjälpa användaren att göra rätt.

Vi måste möjliggöra källsortering i farten!

Idag är återvinningsstationer ett av de ställen i samhället som ofta blir nedskräpade. Det kan vara förpackningar som ställs eller slängs utanför, men det kan också vara olika sorters grovavfall eller annat som slängs utanför behållarna. Vår tanke är inte att **stationer för källsortering på offentlig plats** ska ersätta de återvinningsstationer som Förpacknings- och tidningsinsamlingen driver. De ska vara till för att möjliggöra sortering av det avfall som uppstår i offentlig miljö.

Olika beteenden på olika platser

Det vi vet är att folk tyvärr inte har samma beteende på allmänna platser som de har i hemmet. Hur många som slänger fimpar på marken, slänger till exempel fimpar på mattan hemma? Men detta gäller även sortering. I hemmet har vi invanda rutiner och koll på infrastrukturen. Vi vet var allt ska vara och det leder till att de flesta gör rätt. På offentliga platser har vi ett annat beteende och rutinerna saknas. Det kan leda till att många

inte orkar eller hinner sätta sig in i vad som gäller för avfallshanteringen när de tillfälligt befinner sig i en ny stad, i en park eller i kollektivtrafiken.

Det måste därför gå att göra rätt även för någon som har bråttom och är totalt ointresserad av att sortera – det ska gå av bara farten!

Viktigt med tydliga kärl från långt håll

Man kan inte nog understryka hur viktigt det är med tydligheten – att det även på långt håll syns att det är skillnad på de olika kärnen det ska sorteras i.

Därför är färgerna viktiga – speciellt när folk är på språng läser många inte texten, oavsett hur stor den är. Folk kan komma från sidan, inte se skyltarna, inte kunna läsa, inte kunna språket med mera. När kommuner tidigare har gjort försök med källsortering har vi gett dem rådet att om möjligt ha hela kärnen i olika färger.

Använd samma symboler överallt

Sedan 2020 finns ett nytt skyltsystem för hur vi utformar system för avfallshantering i Sverige när det kommer till färger och symboler. Totalt rör det sig om 58 symboler, som Avfall Sverige tagit fram. För källsortering på offentliga platser behövs bara nio av dessa.

Övergången till det nya systemet för kommuner och andra aktörer kommer att ta några år i och med alla skyltar som ska bytas men vi uppmuntrar alla som ska utforma olika former av sortering att följa den nya standarden!

Fördelarna med ett enhetligt nationellt system är att invånare i Sverige som rör sig över kommungränserna känner igen färgerna och symbolerna oavsett var man befinner sig. För att källsortering på offentlig plats ska fungera ska det vara lätt att göra rätt. Systemet möjliggör också för producenter att använda samma symbolspråk på förpackningar och produkter.

Symbolerna för källsortering på offentlig plats består av tre element: färg, ikon och fraktionsnamn.

På sverigesorterar.se kan du ladda ner alla ikoner och till exempel få namnen på andra språk.

Dessa fraktioner behövs i offentlig miljö

MATAV FALL

FÄRGKOD
CMYK 80 0 90 0
PANTONE 7482 C
RGB 0 160 75
HEX #00a04b
RAL 6037 (PURE GREEN)
NCS S2050-G20Y

PAPPER

FÄRGKOD
CMYK 95 35 5 0
PANTONE 2185 C
RGB 0 130 190
HEX #0082be
RAL 5015 (SKY BLUE)
NCS S2060-R90B

TIDNINGAR

PLASTFÖRPACKNINGAR

FÄRGKOD
CMYK 50 95 0 0
PANTONE 7656 C
RGB 150 30 130
HEX #961e82
RAL 4008 (SIGNAL VIOLET)
NCS S3055-R40B

PAPPERSFÖRPACKNINGAR

FÄRGKOD
CMYK 25 35 65 5
PANTONE 7562 C
RGB 190 160 100
HEX #bea064
RAL 1024 (OCHRE YELLOW)
NCS S3020-Y60R

RESTAVFALL

FÄRGKOD
CMYK 20 20 20 100
PANTONE BLACK 6 C
RGB 20 20 20
HEX #141414
RAL 9005 (JET BLACK)
NCS S9000-N

FÄRGADE GLASFÖRPACKNINGAR

FÄRGKOD
CMYK 75 0 55 0
PANTONE 2401 C
RGB 30 175 140
HEX #1daf8e
RAL 6027 (LIGHT GREEN)
NCS S2040-B40G

OFÄRGADE GLASFÖRPACKNINGAR

METALLFÖRPACKNINGAR

FÄRGKOD
CMYK 25 0 0 65
PANTONE 444 C
RGB 90 110 120
HEX #5a6e78
RAL 7031 (BLUE GREY)
NCS S5010-R50B

Lägg till möjligheten att panta!

Förutom de vanliga avfallsfraktionerna har även en lösning för pantburkar och pantflaskor sin självklara plats vid kärnen för källsortering. Vi vet att de allra flesta vill göra rätt och nu finns en väl-etablerad möjlighet att öka återvinningen av pant samt minska nedskräpningen.

Genom att sätta upp pantrör vid stationerna möjliggörs att skänka bort sin pant samtidigt som den som samlar pant på ett enkelt sätt kan komma åt burkarna och flaskorna. Dessutom minskar risken att kärnen öppnas eller till och med bryts upp av pantletare, något som kan leda till skadegörelse och betydande nedskräpning!

Symbol för pant:

Fler alternativ finns i webshopen på pantamera.nu

Utformning av kärl

Oavsett vilka kärl man väljer för att använda för källsortering så måste dessa också vara utformade på ett sätt som stödjer det önskade beteendet. Det måste vara tydligt att det är flera olika kärl med olika fraktioner i, och det måste vara tydligt redan på avstånd vad som förväntas av användaren.

Kärnen bör vara uppställda på ett sätt så att användaren på håll kan se vilka olika val som finns, genom att de till exempel står uppställda bredvid varandra mot en vägg så att det är tydligt hur

många fraktioner och vilka som finns att välja på. Är det inte tydligt och enkelt ökar risken att avfallet hamnar i fel kärl eller att allt avfall helt enkelt slängs som restavfall.

Storleken på kärnen är också viktig, och måste ta hänsyn till tömningsfrekvens och mängden avfall som kan förväntas uppstå inom upptagningsområdet. I övrigt gäller, precis som med vanliga papperskorgar, att kärnen är säkra mot bland annat rättor, fåglar och regn.

Behovet av källsortering är störst på ställen där det rör sig mycket människor.

Placering av kärl

Behovet av källsortering är störst på ställen där det rör sig mycket människor, och där det kan uppstå mängder av förpackningsavfall. Det kan vara i parker, på badplatser och på torg. Kärlen placeras lämpligen på ett sätt och i en miljö så att det inte kan uppfattas som en vanlig återvinningsstation.

Till sist är det verkligheten som får avgöra vad som fungerar och inte – det beror ju så mycket på individerna och andra omständigheter. Är det samma människor som återkommer till platsen kan de lära sig systemet och det är större chans att avfallet hamnar rätt. Genom att källsortering införs på fler platser utomhus och i andra miljöer ökar också vanan hos användarna.

Lär av tidigare exempel

Något som gör det än viktigare att utformningen är tydlig är att källsortering på offentlig plats än så länge bara utförs på försök av en del kommuner och på vissa utvalda platser. Att springa på en station för källsortering när man ska göra sig av med sitt avfall i offentlig miljö är alltså ett undantag snarare än en regel vilket gör att användarna inte riktigt har en chans att vänja sig vid det önskade beteendet.

Tydligt exempel. Här är kärnen målade i olika färger. Det gör det tydligt att det är olika innehåll i de olika kärnen.

Otydligt exempel. Här är det svårt att se skillnad på en meters håll plus att det är samma färger.

Otydligt exempel. Här har samma färg använts för alla fraktioner plus att man måste gå runt kärlet för att hitta rätt inkast.

Oktober 2021